

10/02

Majetek státu, s nímž mají právo hospodařit státní podniky v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2010 pod číslem 10/02. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Antonín Macháček.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem státu, s nímž mají právo hospodařit státní podniky v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu.

Kontrola byla prováděna v době od ledna do července roku 2010. Kontrolovány byly roky 2008 a 2009, v případě věcných souvislostí i období související.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále také „MPO“);
Elektrotechnický zkušební ústav, s.p., Praha 8 – Troja, Pod Lisem 129 (dále jen „EZÚ Praha“);
FYZIKÁLNĚ TECHNICKÝ ZKUŠEBNÍ ÚSTAV, státní podnik, Ostrava-Radvanice, Pikartská 7 (dále jen „FTZÚ Ostrava“);
Strojírenský zkušební ústav, s.p., Brno, Hudcova 56b (dále jen „SZÚ Brno“);
Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p. (dále jen „TZÚS Praha“);
Textilní zkušební ústav, s.p., Brno, Václavská 6 (dále jen „TxZÚ Brno“);
Výzkumný a vývojový ústav dřevařský, Praha, s.p., Praha 1, Na Florenci 7–9, č. p. 1685–1686 (dále jen „VVÚD Praha“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podal FTZÚ Ostrava, vypořádala vedoucí skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách FTZÚ Ostrava nepodal.

Kolegium NKÚ na svém XIX. zasedání, konaném dne 20. září 2010,

schválilo usnesením č. 8/XIX/2010

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

MPO je ústředním orgánem státní správy mj. pro hutnictví, strojírenství, elektrotechniku a elektroniku, pro průmysl textilní a dřevozpracující, pro výrobu stavebních hmot a stavební výrobu, pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, průmyslový výzkum a rozvoj techniky a technologií. Je zakladatelem státních podniků, z nichž bylo ke kontrole vybráno všech šest státních zkušebních ústavů. Majetkové postavení a právní poměry státních zkušebních ústavů se řídí zákonem č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

UMPO bylo prověřeno plnění povinností zakladatele. U státních zkušebních ústavů bylo prověřeno hospodaření s dlouhodobým hmotným majetkem, dlouhodobým a krátkodobým finančním

majetkem, spolupráce se zakladatelem a soulad mezi údaji z výpisu z obchodního rejstříku, zakládací listinou a skutečností. Kontrolován byl majetek v hodnotě 1 113 808 tis. Kč.

Tabulka č. 1 – Údaje o majetku státních zkušebních ústavů (v tis. Kč)

Státní podnik	Kmenové jmění	Minimální kmenové jmění	Určený majetek dle zakládací listiny	Aktiva*	- z toho DHM*
EZÚ Praha	80 687	78 351	79 671	349 373	228 116
FTZÚ Ostrava	20 157	6 720	8 125	119 022	77 725
SZÚ Brno	78 886	78 886	81 665	319 634	254 439
TZÚS Praha	307 787	115 000	293 111	698 871	599 013
TxZÚ Brno	3 647	1 200	4 315	28 992	18 822
VVÚD Praha	23 527	20 000	20 090	53 714	44 203
Celkem	514 691	300 157	486 977	1 569 606	1 222 318

Zdroj: zakládací listiny ve znění platném k 31. prosinci 2009 a rozvahy státních zkušebních ústavů k 31. prosinci 2009.

* v pořizovací ceně

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Státní zkušební ústavy patřily v resortu MPO ke dni 31. prosince 2008 mezi třináct subjektů s neukončenou, případně nezhájenou privatizací. V lednu 2010 zaslalo MPO ministru financí materiál, v němž bylo uvedeno, že termínem předložení privatizačních projektů Ministerstvu financí je 30. září 2010 a termínem předložení návrhů na privatizaci je 31. prosinec 2010. Náklady na přípravu privatizace činily ke dni 31. prosince 2009 celkem 9 633 tis. Kč.

1.1 Zakládací listiny

MPO v roce 1997 v souladu se zákonem o státním podniku upravilo zakládací listiny (dále také „ZL“) státních zkušebních ústavů a v přílohách k ZL vymezilo určený majetek. V kontrolovaném období MPO provedlo jednu úpravu zakládací listiny – doplnilo předmět podnikání TZÚS Praha. Ostatními žádostmi o změny ZL, které předložily státní zkušební ústavy, se MPO nezabývalo a změny nerealizovalo.

Údaje o majetku byly ve všech ZL neúplné a nesprávné, jak je uvedeno v následujících bodech.

1.2 Kmenové jmění

Při změně ZL v roce 1997 stanovilo MPO dle ustanovení § 4 odst. 3 písm. d) zákona o státním podniku v ZL státních zkušebních ústavů výši kmenového jmění a jeho minimální výši, kterou je státní podnik povinen zachovat.

V souvislosti s připravovanou privatizací byla v roce 2008 část majetku EZÚ Praha, TZÚS Praha a VVÚD Praha vyčleněna jako majetek nepotřebný pro zkušební činnost. MPO rozhodlo o převodu tohoto majetku (zahrnujícího i určený majetek) na jiný státní podnik

ve své působnosti. V zakládacích listinách EZÚ Praha, TZÚS Praha a VVÚD Praha však MPO údaje o změně kmenového jmění neupravilo, takže tyto listiny nebyly do doby ukončení kontroly v souladu se skutečností. Např. u EZÚ Praha se hodnota kmenového jmění k 31. prosinci 2009 snížila na 66 366 153 Kč, čímž jeho hodnota klesla pod zakladatelem stanovené minimální kmenové jmění zapsané v ZL ve výši 78 351 000 Kč.

1.3 Vymezení určeného majetku

Tabulka č. 2 – Určený majetek (v Kč)

Státní podnik	Určený majetek dle ZL	Zjištěný stav	Rozdíl	Žádost o úpravu ze dne
EZÚ Praha	79 670 594	60 059 690	- 19 610 904	9. 10. 2009
FTZÚ Ostrava	8 125 000	12 746 000	4 621 000	Nežádal
SZÚ Brno	81 665 334	79 135 074	- 2 530 260 ¹	Nežádal
TZÚS Praha	293 110 650	225 131 729	- 67 978 921	Nežádal
VVÚD Praha	20 090 354	17 689 301	- 2 401 053	18. 11. 2009
TxZÚ Brno	4 315 347	4 315 347	0	x
Celkem	486 977 279	399 077 141	- 87 900 138	x

Zdroj: přílohy k zakládacím listinám a účetnictví státních zkušebních ústavů k 31. prosinci 2009.

Od roku 1997 docházelo k úbytkům určeného majetku i k pořízování jiného majetku státních zkušebních ústavů. Kontrolou bylo zjištěno, že u pěti kontrolovaných státních zkušebních ústavů určený majetek vymezený v přílohách ZL neodpovídá skutečnosti. Tyto státní zkušební ústavy mají právo hospodaření k určenému majetku, jehož hodnota je o 87 900 138 Kč nižší, než mají vymezeno zakladatelem v přílohách k zakládacím listinám. Dále bylo zjištěno, že pozemky zahrnuté do určeného majetku FTZÚ Ostrava a TZÚS Praha nejsou v přílohách k ZL dostatečně vymezeny a nelze je jednoznačně identifikovat.

1.4 Soulad údajů v zakládacích listinách se zápisy v obchodním rejstříku

Ustanovení § 32 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, stanoví, že návrh na zápis údajů do obchodního rejstříku musí být podán bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti.

Zakladatel po podání návrhů nevěnoval dostatečnou pozornost ověření správnosti a úplnosti zapsaných údajů. Kontrolou údajů v obchodním rejstříku bylo zjištěno, že v rozporu s ustanovením § 36 písm. f) obchodního zákoníku neobsahuje všechny údaje, které byly uvedeny v návrzích na zápis do obchodního rejstříku v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 a 3 zákona o státním podniku, nebo údaje nejsou správné:

- minimální výše kmenového jmění není zapsána u EZÚ Praha, FTZÚ Ostrava a TZÚS Praha;
- určený majetek není zapsán u FTZÚ Ostrava a TxZÚ Brno a není uveden ve správném rozsahu u EZÚ Praha, SZÚ Brno, TZÚS Praha a VVÚD Praha.

1 Z tohoto rozdílu vyřadil SZÚ Brno v roce 2004 majetek v hodnotě 2 275 796 Kč bez souhlasu zakladatele.

1.5 Vydávání a změny statutů

MPO vydalo v roce 1999 statuty státních zkušebních ústavů podle ustanovení § 15 písm. f) zákona o státním podniku. Kontrolou bylo zjištěno, že pouze statut EZÚ Praha (vydaný v roce 1999) je v souladu se ZL. Údaje ve všech statutech se liší od skutečnosti. Např. ve statutu TZÚS Praha nejsou uvedeny všechny předměty činnosti, všechna detašovaná pracoviště a odštěpný závod; u VVÚD Praha nejsou správně uvedeny předměty činnosti.

1.6 Plnění úlohy zakladatele vůči státním zkušebním ústavům

Kontrola NKÚ ověřila, že MPO v souladu s ustanovením § 15 zákona o státním podniku:

- jmenovalo a odvolávalo ředitele a dvě třetiny členů dozorčích rad kontrolovaných státních podniků (dále jen „DR“), schválilo jednací řády DR, stanovilo počty jejich členů, délku funkčního období a minimální počet schůzí za rok (DR sledovaly a hodnotily činnost státních zkušebních ústavů);
- v kontrolovaném období schválilo účetní závěrky, výroční zprávy a návrhy na rozdělení použitelného zisku za rok 2008 (v období od dubna do července 2009).

Z ustanovení § 15 písm. h) zákona o státním podniku vyplývá, že zakladatel má kontrolovat, zda potřeby státu, které podnik svou podnikatelskou činností zabezpečuje, jsou zajišťovány účelně a hospodárně. Ve smyslu tohoto ustanovení však MPO od roku 2001 neprovedlo u kontrolovaných zkušebních ústavů žádnou kontrolu.

2. Státní zkušební ústavy

2.1 Dlouhodobý hmotný majetek

Kontrolou pořízení dlouhodobého hmotného majetku (dále také „DHM“) bylo ověřeno, že v kontrolovaném období pořídily kontrolované státní zkušební ústavy majetek v hodnotě 77 032 803 Kč, a to nákupem, bezúplatným převodem a vlastní činností. Byly kontrolovány přírůstky a úbytky DHM (prodej, bezúplatný převod i likvidace), pronájem a nájem DHM.

Nedostatky byly zjištěny zejména v účtování o DHM, jednalo se o:

- zaúčtování do nesprávného účetního období;
- zaúčtování na nesprávné účty DHM a nesprávné vykazování v položkách rozvahy.

Tabulka č. 3 – Vybrané ukazatele kontrolovaných státních zkušebních ústavů

Ukazatel	Rok	EZÚ	FTZÚ	SZÚ	TZÚS	TxZÚ	VVÚD
Aktiva* (v tis. Kč)	2008	159 007	64 237	126 806	386 331	9 906	24 751
	2009	159 475	66 600	125 014	382 128	11 286	20 432
Dlouhodobý majetek* (v tis. Kč)	2008	50 275	25 157	78 648	306 496	3 214	12 398
	2009	47 506	26 199	73 878	293 995	2 595	11 808
- z toho DHM* (v tis. Kč)	2008	50 050	25 037	74 733	257 677	3 169	12 398
	2009	46 709	26 139	70 817	245 571	2 595	11 808
Vlastní kapitál (v tis. Kč)	2008	143 407	57 385	102 722	326 731	8 492	21 512
	2009	145 527	60 984	102 693	329 906	8 729	17 226
Zisk (ztráta) (v tis. Kč)	2008	12 968	4 604	1 373	4 495	- 1 053	- 611
	2009	6 855	4 147	1 113	5 777	374	- 4 173
Zaměstnanci (prům. evid. počet)	2008	93	34	131	230	35	28
	2009	94	34	127	221	30	23

Zdroj: výroční zprávy státních zkušebních ústavů za roky 2008 a 2009.
* v zůstatkových cenách

2.2 Účetnictví

2.2.1 Zaúčtování do nesprávného účetního období

Podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, účetní jednotky účtují podvojnými zápisy o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí. Podle tohoto ustanovení nepostupovaly tři ze šesti kontrolovaných zkušebních ústavů:

- EZÚ Praha při likvidaci DHM vyřadil v průběhu roku 2009 z účetnictví tři položky v celkové pořizovací ceně 480 848 Kč, přestože se majetek ke dni 18. května 2010 nacházel v objektu EZÚ Praha;
- TZÚS Praha vyřadil z účetnictví položku DHM v pořizovací ceně 603 189 Kč ke dni 31. ledna 2007, avšak prodej byl uskutečněn až dne 13. května 2008;
- TxZÚ Brno pořídil v prosinci 2006 dvě položky DHM, které zaúčtoval na účet 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek*. Majetek byl uznán technicky způsobilým k provozu v dubnu 2007 a v tomto měsíci měl být přeúčtován na účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí*, což bylo provedeno až dne 30. září 2008. Majetek byl částečně hrazen z dotace; ocenění DHM po odečtení dotace přijaté na jeho pořízení činilo 476 577 Kč.

2.2.2 Zaúčtování na nesprávné účty DHM a nesprávné vykazování v položkách rozvahy

Podle ustanovení § 4 odst. 8 písm. b) zákona o účetnictví jsou účetní jednotky povinny dodržovat při vedení účetnictví uspořádání, označování a obsahové vymezení položek majetku v účetních výkazech. Kontrolou bylo zjištěno, že např. EZÚ Praha o zálohách poskytnutých na pořízení DHM účtoval nesprávně na účet 314 – *Poskytnuté provozní zálohy*. V roce 2008 se jednalo o poskytnuté zálohy v celkové výši 757 215 Kč a v roce 2009 v celkové

výši 721 274 Kč. V účetní závěrce ke dni 31. prosince 2008 a ke dni 31. prosince 2009 tak EZÚ Praha nedodržel obsahové vymezení položek a podhodnotil stav položky *Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek* v roce 2008 o 45 000 Kč a v roce 2009 o 11 765 Kč a současně nadhodnotil o stejné částky stav položky *Krátkodobé poskytnuté zálohy*.

2.2.3 Pronájem dlouhodobého hmotného majetku

DHM pronajímaly čtyři ze šesti kontrolovaných státních zkušebních ústavů. Příjmy z pronájmu v roce 2008 a v roce 2009 jsou uvedeny v tabulce č. 4. Jedná se převážně o pronájmy nevyužívaných nebytových prostor, pozemku a bytů.

Podle ustanovení § 17 odst. 2 zákona o státním podniku může s určeným majetkem podnik nakládat pouze se schválením zakladatele. Bylo zjištěno, že TZÚS Praha a VVÚD Praha nemají pronájem určeného majetku schválený zakladatelem.

Tabulka č. 4 – Příjmy z pronajatého majetku

(v Kč)

	2008	2009	Celkem
EZÚ Praha	26 891	0	26 891
SZÚ Brno	1 982 764	1 987 230	3 969 994
TZÚS Praha	11 672 197	11 474 457	23 146 654
VVÚD Praha	3 581 415	1 877 995	5 459 410
Celkem	17 263 267	15 339 682	32 602 949

Zdroj: účetnictví státních zkušebních ústavů k 31. prosinci 2008 a k 31. prosinci 2009.

Nedostatky byly zjištěny např. u TZÚS Praha, kde bylo zkontrolováno 24 smluv o pronájmu majetku z 84, které TZÚS Praha evidoval k 31. prosinci 2009. V deseti kontrolovaných smlouvách nebyl uveden údaj o předmětu podnikání nájemce, přestože se jednalo o pronájmy sjednané za účelem podnikání. Dále tento ústav pronajímal tři byty, ke kterým nepředložil nájemní smlouvy, ale pouze evidenční listy pro výpočet nájemného za kontrolované roky; existenci nájemních smluv TZÚS Praha neprokázal.

2.2.4 Ostatní zjištění v účetnictví

Přestože jsou účetní jednotky povinny provádět účetní zápisy průběžně během účetního období a přestože okamžikem uskutečnění účetního případu je den, ve kterém dojde ke splnění dodávky, případně pohybu majetku, vyřadil EZÚ Praha v roce 2008 z účetnictví sedm položek DHM v celkové pořizovací ceně 2 784 740 Kč již o tři měsíce dříve, než došlo k prodeji, a v roce 2009 vyřadil z účetnictví čtyři položky DHM v celkové pořizovací ceně 1 074 495 Kč o měsíc dříve, než došlo k prodeji. Dále EZÚ Praha při bezúplatném převodu majetku vyřadil z účetnictví tři položky DHM v celkové pořizovací ceně 1 025 909 Kč až v prosinci 2008, i když skutečnost nastala v červenci a v listopadu 2008. Ve všech těchto zjištěných případech bylo dodrženo správné účetní období.

2.2.5 Finanční majetek

Kontrolován byl dlouhodobý i krátkodobý finanční majetek. U krátkodobého finančního majetku byly nalezeny formální nedostatky v náležitostech účetních dokladů. Podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) zákona o účetnictví je účetním dokladem průkazný účetní záznam, který musí obsahovat podpisový záznam osoby odpovědné za účetní případ

a osoby odpovědné za zaúčtování. Chybějící podpisové záznamy osoby odpovědné za účetní případ nebo osoby odpovědné za zaúčtování byly zjištěny u EZÚ Praha (u pokladních dokladů v hodnotě 219 531 Kč), u FTZÚ Ostrava (u pokladních dokladů v hodnotě 11 863 Kč) a u TZÚS Praha (u většiny kontrolovaných pokladních dokladů za měsíc červenec 2009).

2.2.6 Účetní závěrky za rok 2009

Kontrolou bylo zjištěno, že EZÚ Praha nepostupoval v souladu s ustanovením § 39 vyhlášky č. 500/2002 Sb.,² neboť v příloze účetní závěrky neuvedl informace týkající se najatého majetku. Jednalo se o napájecí zdroje a zkušební přístroje, které užíval na základě smluv, ale nesledoval je jako najatý majetek ani na podrozvahových účtech.

2.3 Inventarizace majetku

Zákon o účetnictví stanoví, že účetnictví účetní jednotky je průkazné, jestliže všechny účetní záznamy jsou průkazné a účetní jednotka provedla inventarizaci. Dále stanoví způsob provedení inventarizací a definuje průkaznost a náležitosti inventurních soupisů.

V kontrolovaném období pět ze šesti kontrolovaných státních zkušebních ústavů neprovedlo inventarizaci majetku v souladu s § 29 a 30 zákona o účetnictví. Zjištěny byly tyto nedostatky:

- EZÚ Praha neprovedl fyzickou inventuru části hmotného majetku za rok 2008 (v hodnotě 118 265 027 Kč, tzn. 50 %) a 2009 (v hodnotě 159 017 848 Kč, tzn. 70 %) v řádném termínu, tedy nejpozději do 31. ledna 2009, resp. 31. ledna 2010, ale provedl ji až v únoru 2009, resp. v únoru 2010;
- FTZÚ Ostrava doložil inventarizaci pozemků ke dni 31. prosince 2008 a 31. prosince 2009 v celkové hodnotě 696 018 Kč inventurními soupisy, ze kterých nebylo možné zjistit ocenění jednotlivých pozemků;
- SZÚ Brno dokladovou inventurou k 31. prosinci 2009 nezjistil u čtyř pozemků rozdíly mezi výměrou evidovanou v účetnictví a výměrou uvedenou v katastru nemovitostí;
- TZÚS Praha:
 - zpracoval v roce 2008 inventurní soupisy nemovitého majetku, podle kterých nebylo možné zjištěný majetek jednoznačně určit. Např. zde zaznamenal několik pozemků a staveb dohromady bez bližšího označení číslem popisným nebo parcelním číslem podle katastru nemovitostí. Dále inventurní soupisy čtyř vykazovaných položek DHM neobsahovaly podpisové záznamy členů inventarizační komise;
 - nezjistil při inventuře v roce 2009, že v účetnictví eviduje majetek v celkové pořizovací ceně 488 267 Kč, který byl již prodán nebo jako majetek neexistoval;
- VVÚD Praha:
 - vyhotovil inventurní soupisy bez zákonem stanovených náležitostí, neboť ve většině případů chybí označení písemnosti, podpisové záznamy odpovědných osob, způsob zjišťování skutečného stavu, případně okamžik zahájení a ukončení inventury;
 - neprokázal stav hmotného majetku ke konci rozvahového dne stavem fyzické inventury opraveným o přírůstky a úbytky majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období. V roce 2008 byl stav dle inventarizace o 409 214 Kč vyšší než stav dle účetnictví ke dni 31. prosince 2008, v roce 2009 byl stav dle inventarizace o 376 331 Kč nižší než stav dle účetnictví ke dni 31. prosince 2009.

² Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

2.4 Soulad údajů v zakládacích listinách se zápisy v obchodním rejstříku

Kontrolou bylo ověřeno, že kontrolované státní zkušební ústavy nepodávaly bez zbytečného odkladu, tj. ihned po vzniku rozhodných skutečností, návrhy rejstříkovým soudům na zapsání změn údajů registrovaných v obchodním rejstříku.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola byla provedena u MPO a u šesti státních zkušebních ústavů, státních podniků, u nichž vykonává MPO funkci zakladatele. Kontrola byla u MPO zaměřena na plnění povinností zakladatele a u státních zkušebních ústavů na hospodaření s dlouhodobým hmotným majetkem státu, dlouhodobým a krátkodobým finančním majetkem, spolupráci se zakladatelem a na soulad mezi údaji ve výpisech z obchodního rejstříku, údaji v zakládacích listinách a skutečností.

MPO v letech 2008 a 2009 jako zakladatel kontrolovaných státních podniků neplnilo dostatečně povinnosti stanovené zákonem o státním podniku, zejména neaktualizovalo údaje v zakládacích listinách, v přílohách k zakládacím listinám ani ve statutech státních zkušebních ústavů.

Kontrolou státních zkušebních ústavů byly zjištěny nedostatky v účetnictví a v inventarizaci majetku. Dále bylo zjištěno, že tyto ústavy nepodávaly bez zbytečného odkladu, tj. ihned po vzniku rozhodné skutečnosti, návrhy rejstříkovým soudům na zapsání změn údajů registrovaných v obchodním rejstříku.